

uit de literatuur

ALGEMEEN

J. WATSON, A. HILL,
A Dictionary of Communication and Media Studies,
Londen, 1984, (Edward Arnold Pub.).

Een lexicon over communicatie dat dergelijke uiteenlopende zoekwoorden bevat als cubism, film noir, cultivation, print unions, street culture naast rhetoric, sign, narcoticizin dysfunction, Laswell's model of communication, ... en dat bovendien geen al te grote omvang mag hebben, kan niet anders dan een summier uitleg geven.

G.D.M.

FILMTHEORIE

Edward R. BRANIGAN,
Point of view in the cinema, A theory of narration and subjectivity in classical film,
Mouton Publishers, Berlin, New York, Amsterdam, 1984, 246 blz.

Deze, m.i. zeer belangrijke bijdrage tot de filmtheorie, is de sterk gewijzigde en tegelijk verbeterde uitgave van een proefschrift dat de auteur in 1979 verdedigde aan de Universiteit van Wisconsin. Steunend op de hedendaagse verteltheorie zoals die voornamelijk voor de romanliteratuur ontwikkeld is en anderzijds gebruikmakend van filmsemiotische opvattingen zoals die van Barthes en Metz, geeft Branigan om te beginnen een kritisch overzicht van de verschillende benaderingen van het zgn. P(oint) O(f) V(iew)-shot, d.w.z. van filmopnamen waarbij de camera het gezichtspunt inneemt van een der personages uit de film. Hij definieert dergelijke opnamen aan de hand van de zes elementen die naar zijn mening in de 'klassieke' film het weergeven van een geschiedenis bepalen. Dat zijn resp. **origin, vision, time, frame, object en mind**. 'Origin' is de plaats of ruimtelijke positie van waaruit de weergave gebeurt; met 'vision' wordt de instantie aangeduid die de oorzaak is van de weergave (dit is bij de POV-shot de persoon wiens gezichtspunt door de camera wordt verbeeld); 'time' duidt het tijdstip aan binnen een opeenvolging van beelden waarop de weergave plaatsvindt; 'frame' betreft het gezichtsveld dat de camera bestrijkt; 'object' is het voorwerp dat wordt weergegeven; 'mind' ten slotte is de bewustzijnstoestand waarin de

weergave gebeurt (dit kan b.v. een droomtoestand zijn of de geestestoestand waarin een dronkeman verkeert).

Een en ander wordt in relatie gebracht met 'narration', waaronder de auteur de tekstuele activiteit van het vertellen verstaat door middel waarvan een 'narrative' (een vertelling als produkt) ontstaat.

Vervolgens wordt een classificatie en een typering gegeven van de verschillende vormen van subjectief vertellen. Het gebruik van POV-shots in de hiervóór bedoelde zin is een vorm van 'character narration', d.w.z. een manier van vertellen waarin een der personages uit de vertelling aan het woord (d.i. aan het beeld) is. Aan de hand van een diepgaande analyse van een aantal films maakt Branigan dan duidelijk in welke opzichten dit subjectief vertellen in de hedendaagse film verschilt van 'character narration' in de klassieke film.

In een laatste hoofdstuk vergelijkt de auteur wat hij de empiricistische theorieën noemt met de rationalistische die hijzelf aanhangt en formuleert hij de act van het vertellen als een proces van 'inbedding', d.w.z. van het invoegen van de vertelact van de ene instantie (b.v. een personage) in die van een andere (b.v. de persoonlijke of onpersoonlijke instantie die de hele geschiedenis vertelt, inclusief die van de personages). Het boek wordt besloten met een uitvoerige appendix, waarin hij o.a. de verteltheorie van Bruce Kavin attaqueert en zich bovendien afzet tegen de onderscheiding 'telling'-'showing' die in de oudere romantheorie nogal eens verdedigd is.

Met name op dit laatste punt is de auteur m.i. niet erg overtuigend, maar er zijn ook andere punten waarbij ik kritische kanttekeningen zou kunnen plaatsen, b.v. bij de "onderscheiding 'énonciation'-'énoncé', zoals bekend een stokpaardje van de Franse narratologie. Maar dit neemt niet weg dat wij hier te doen hebben met een zeer interessante studie, een van de weinige trouwens die zich concentreert op de theorie van de camerahandeling. Jammer genoeg is het boek zeer duur, 138 DM. Het verscheen als nummer 66 in de reeks 'Approaches to Semiotics'.

J.M.P.

OMROEP

Karl HOLZAMER,
Anders als ich dachte. Lebenserinnerungen des ersten ZDF-Intendanten,
Verlag Herder, Freiburg im Breisgau, 1983, 128 blz.

Over de ervaringen en belevenissen van Karl Holzamer als eerste "Intendant" (administrateur-generaal) van het ZDF (1962-1977) neemt de lezer in deze memoires relatief weinig. Vrij uitvoerig belicht worden de jeugdijaren van de auteur, zijn studies en eerste beroepservaringen als assistent in de pedagogische afdeling van de WDR, later als verantwoordelijke voor de religieuze, de landbouw- en de taaluitzendingen van de "Reichssender Köln". Aan de nationaal-socialistische tijd wijdt de auteur slechts een twintigtal bladzijden.

Na de Tweede Wereldoorlog werd Holzamer hoogleraar aan de universiteit te Mainz en voorzitter van de omroepraad van de Südwestfunk Baden-Baden. Hoewel het vooral zijn functie als administrateur-generaal van het ZDF is geweest die Holzamer tot een bekende figuur in de Westduitse mediawereld heeft gemaakt, beslaat deze periode uit zijn leven in zijn memoires slechts een vijftiental bladzijden. Kenmerken van zijn beleid en van het ZDF in het algemeen noemt de auteur het garanderen van de autonomie van het instituut en het duidelijk afbakenen van de competenties, het creëren van een goed "bedrijfsklimaat", waarin zowel de individueel-persoonlijke prestatie als het teamwork een rol speelt, en ten slotte de openheid t.o.v. de vrije producenten. Dat de aankooppolitiek van het ZDF in de loop van de jaren op heel wat kritiek is gestuit, wordt in het boek niet vermeld.

G.R.

PUBLIC RELATIONS

H. FLEIGER en F. RONNEBERGER,
Public relations für die unternehmerische Wirtschaft,
Verlag Fliieger, Weisbaden, 1983, 148 blz.

Dit verslag van een seminarie over public relations voor de onderneming geeft een goed beeld van de Duitse situatie en houdt rekening met evoluties die in West-Duitsland, doch ook in andere landen merkbaar zijn: de crisiseconomie, de "groenen", het gebrek aan openheid van vele ondernemingen, enz.

Interessant is de vaststelling, op basis van het opinieonderzoek, dat de vrije markteconomie als systeem door de kwasi-algemeenheid van de bevolking wordt aanvaard, doch dat deze gunstige opinie niet automatisch overslaat op de vrije onderneming of op het bedrijfs hoofd. Public relations zal zich moeten toeleggen op het wegnemen van een stereotype beeld van de onderneming dat verwijst naar macht en profijt.

Pas in tweede orde zal Public Relations een strategie dienen te ontwikkelen die de individuele onderneming in haar sociaal-economische en regionale verscheidenheid weet te vatten.

Het eerste werkgebied behoort eerder tot de opdracht van de beroepsorganisaties. Het tweede tot deze van de individuele P.R. man, die echter veel te verwachten heeft van uitwisseling van ervaring met beroepsgenoten.

Verder wordt aandacht gevraagd voor de nieuwe bekommernissen van de publieke opinie: werkloosheid, leefmilieu, nieuwe technologie, onzekerheid.

Wie in dit boek praktische voorbeelden zoekt, komt bedrogen uit: het gaat meer om een fundamentele doorlichting met theoretische, (soms wat vage) beschouwingen.

P.M.

J.M. VAN BOL,

Les Relations Publiques, responsabilité du management,

Ed. Labor-Nathan, 1983, 368 blz.

Public relations, praktisch bekeken en beschreven in het kader van een management-beleid, zowel voor de privé-sector als voor de openbare diensten.

Een zeer goed werk voor beginnende public relations verantwoordelijken en voor al wie een eerste indruk wil hebben over deze functie. Voorbeelden en bibliografie zijn nogal eenduidig Europees, en uit het Frans taalgebied. De Angelsaksische leef- en denkwereld komen eerder zelden aan bod: gelukkig om de Europese aanpak te benaderen, die in de Amerikaanse en Engelse literatuur weinig of niet aan de orde komt, maar anderzijds spijtig voor de veelzijdigheid.

De auteur richt zich vooral op de praktijk: hij slaagt hierin vrij behoorlijk. Af en toe komt er een inwijding, vooral in de inleiding, naar de theoretische verantwoording. Dit had wel iets ruimer gemogen, vooral omdat bepaalde fundamentele opvattingen tussen de Amerikaanse en de Europese public relations praktijk hierdoor sterker aan het licht zouden komen. Toch een waardevolle bijdrage in de eerder schaarse Europese vakliteratuur.

P.M.

PERS

Kurt KOSZYK, Volker SCHULZE, (HRSG.),

Die Zeitung als Persönlichkeit, Festschrift für Karl Bringmann,

Droste Verlag GmbH, Düsseldorf, 1982, 440 blz.

"Die Zeitung als Persönlichkeit", is een jubileumuitgave van "Journalismus" ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van Prof. Dr. Karl Bringmann, zelf uitgever van deze boekenreeks.

Zoals de meeste jubileum-uitgaven is ook deze een verzameling van de meest verscheiden artikelen rond het zeer ruime them "pers". Onder andere zijn bijdragen opgenomen over ethiek en recht, over geschiedenis en evolutie van de pers en over wetenschap en praktijk van het perswezen.

D.D.G.

Heinz-Dietrich FISCHER (ed.),

Outstanding International Press Reporting. Pulitzer Prize Winning Articles in Foreign Correspondence. Volume 1: 1928-1945. Volume 2: 1946-1962,

Walter de Gruyter, Berlin, 1984 + 1985, 368 + 304 blz., geïll.

In 1903 stelde de Amerikaanse krantenmagnaat, Joseph Pulitzer (1848-1911), een aanzienlijk fonds ter beschikking van de Columbia universiteit in New York, waarmee — zoals in een akkoord overeengekomen werd — een School of Journalism diende opgericht te worden. Een deel van de financiële middelen dienden ook besteed aan "prizes or scholarships for the encouragement of public service, public morals, American literature, and the advancement of education". In 1912 startten de academische activiteiten van de *School of Journalism*; in 1917 werden de eerste *Pulitzer-prijzen* voor de journalistiek uitgereikt. Deze werden ingedeeld in verschillende journalistieke stijlen als 'editorials', 'reporting', 'correspondence', 'meritorious public service', 'novel' enz. Aanvankelijk werden haast alleen nationale onderwerpen voor een prijsnominatie voorgedragen. Daarin kwam verandering toen men vanaf 1928 meer aandacht ging besteden aan inzendingen over internationale journalistiek.

Dat dit niet steeds vlekkeloos verliep, verhaalt H.D.Fischer in de lezenswaardige inleidingen tot de hoger geciteerde compilaties. Vaak werd de autoriteit en kwalificatie van de jury in twijfel getrokken. Zo weigerde United Press in de jaren dertig en veertig lange tijd kandidaten voor te dragen omdat Kent Cooper, manager van concurrent Associated Press, in de jury zetelde. Ook over de inhoudelijke en vormelijke keuzes werd geredetwist. De Pulitzerjury werd vaak verweten met haar selectie de officiële Amerikaanse belangen op internationaal vlak te steunen en de traditionele westerse nieuwsopvattingen te bevestigen. Als men de artikelen van de winnaars (waarvan er steeds vijf in de bundels opgenomen zijn) er op naleest, kan deze kritiek zeker niet ongegrond genoemd worden. Zo werden in de jaren dertig prijzen uitgereikt voor bijdragen over het stalinisme en de Russische economische politiek, over de opkomst van fascisme en nazisme en Hitlers annexatiepolitiek, en over de New Deal in de VSA.

In de jaren vijftig ging de belangstelling uit naar Koude Oorlogsverhalen (zoals de Koreaanse oorlog, de ontwikkelingen voor en na Stalins dood, de Hongaarse opstand, Tito's Joegoslavië, Cuba en Polen). Vanuit historisch oogpunt echter hebben deze bundels een grote waarde omdat ooggetuigen aan het woord komen die naast een feitelijk verslag ook de toen heersende 'mentaliteit' weergeven. In dit perspectief zijn deze bundels nuttige tijdsdocumenten aan de hand waarvan zowel de politieke geschiedenis als de journalistieke traditie onderzocht kunnen worden.

Er zijn vervolgbundels aangekondigd.

J.S.

Hans PELGER (Hrsg.),

Karl Marx, Texte aus der Rheinischen Zeitung von 1842/43, Mit Friedrich Engels' Artikeln im Anhang,

Kar-Marx-Haus, Trier, 1984, 377 blz.

Van 1 januari 1842 tot 31 maart 1843 verscheen te Keulen de *Rheinische Zeitung*, een krant die was opgericht door enkele liberale burgers en intellectuelen met het doel de verzuchtingen van het Rijnlandse liberalisme publicistische uitstraling te bezorgen. Vanaf mei 1842 werkte ook de toen 24-jarige Karl Marx aan de *Rheinische Zeitung* mee en op 15 oktober 1842 werd hij zelfs hoofdredacteur van het blad. Op 20 januari 1843 werd de *Rheinische Zeitung* door de ministers die te Berlijn voor de censuur verantwoordelijk waren, met ingang van 1 april verboden, officieel omdat de krant nooit het vereiste toelatingsbrevet had bezeten, maar in feite omdat het blad vooral onder Marx' impuls het Pruisische regeringsbeleid herhaaldelijk had gehekeld en de Pruisische regering de stijgende invloed ervan vreesde. Ook het feit dat Marx op 17 maart 1843 verklaarde dat hij de redactie had verlaten, kon de krant niet meer redden.

Onlangs werden Marx' teksten uit de *Rheinische Zeitung* door Hans Pelger, leider van het Karl-Marx-Haus te Trier, in samenwerking met Elisabeth Krieger-Neu in een smaakvolle editie bijeengebracht. In totaal gaat het om 31 kortere en langere stukken, o.a. een hele reeks polemieken met de conservatieve, regeringsgezinde pers, vooral de *Allgemeine Zeitung* te Augsburg en de *Rheinischer Beobachter* te Koblenz. Het was trouwens in een dergelijke polemiek met de *Allgemeine Zeitung* dat Marx zich voor het eerst over communisme uitliet, een beweging waaraan hij in haar toenmalige vorm "niet einmal *theoretische Wirklichkeit*" wilde toekennen en waarvan hij nog veel minder de "*praktische Verwirklichung*" wenste of zelfs maar voor mogelijk hield.

In een appendix worden ook de 15 artikelen afgedrukt die Friedrich Engels tussen april en augustus 1842 vanuit Berlijn en in december 1842 vanuit Engeland voor de *Rheinische Zeitung* schreef. Vooral Engels' beschrijving van de Britse industriële maatschappij bracht een nieuw geluid in de *Rheinische Zeitung*, doordat hij het centrale thema van de sociale revolutie belichtte op een manier die voor het Duitse filosofische radicalisme nieuw was. De afgedrukte teksten worden voorafgegaan door een bijzonder instructieve inleiding, waarin op de tijdsomstandigheden wordt ingegaan, de geschiedenis van de *Rheinische Zeitung* wordt geschetst en Marx' en Engels' rol in het blad wordt ontleed. Daarenboven zijn alle teksten voorzien van uitvoerige aanmerkingen, waarin de lezer wegwijs wordt gemaakt in de dikwijls zeer specifieke thema's en de verborgen pointes en toespelingen.

G.R.

NIEUWE MEDIA

H. KANIA,

Prestel for People,

Council for Educational Technology for the Social Information Providers' Group, London, 1983, 137 blz.

'Prestel for People' is het rapport van een onderzoek dat werd uitgevoerd door de SIPG

(Social Information Providers' Group), een organisatie voor informatieveraners uit de sociale sector (openbare-, vrijwilligers-, non-profit-instellingen). De SIGP lanceerde in oktober 1981 een onderzoeksproject met een dubbel objectief.

Vooreerst werd nagegaan of de informatiebehoefte in de sociale sector (gedeeltelijk) opgevoeld zou kunnen worden door de introductie van videotex (het Engelse Prestel); ten tweede werd nagegaan of het installeren van een gespecialiseerde databank zou kunnen leiden tot de verspreiding van Prestel-terminals in die organisaties die belast zijn met de distributie van dergelijke informatie.

Door het feit dat het rapport slechts twee jaar na de start van het onderzoek werd gepubliceerd, zijn een hele reeks van de aanbevelingen achterhaald.

D.D.G.

C. BROUWER,

Elektronische Databanken en de Auteurswet 1912, een Literatuuronderzoek,

Eindexamenscriptie geschreven in opdracht van de Frederik Muller akademie, HBO voor Boekhandel en Uitgeverij, Amsterdam, 1984, blz. 46.

Deze scriptie is geschreven voor (aanstaande) uitgevers van databanken, die zich op de hoogte willen stellen van wat nu eigenlijk wel en niet is toegestaan door de (Nederlandse) Auteurswet (1912), en wat zij contractueel moeten regelen met hun auteurs.

Na een inleiding volgt een hoofdstuk over de werking van een databank.

Hoofdstuk 3 besteedt aandacht aan beschermde en niet-beschermde informatie.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de opslag van informatie, opgesplitst in twee delen: veelvoudigen en openbaar maken. Een volgende hoofdstuk handelt over de uitvoer van informatie via papieren copie en beeldscherm.

Hoofdstuk 6, 7 en 8 behandelen respectievelijk het persoonlijkheidsrecht, het 'auteurs'recht en enkele internationale overeenkomsten.

D.D.G.

K. A. STROETMAN,

Neue Medien und Informationstechnologien; Eine Darstellung der Auswirkungen auf die Presse am Beispiel der USA,
Minerva-Fachserie, München, 1980, 152 blz.

Dit boek is de neerslag van een studie over de ervaringen van een vijftigtal Amerikaanse betrokkenen en specialisten betreffende de invloed van nieuwe informatie- en communicatietechnologie op de geschreven pers. De analyse steunt aldus vooral op interviews, maar ook op de Amerikaanse literatuur omtrent dit onderwerp. Tegelijkertijd wordt een momentopname gegeven van het huidige Amerikaanse medialandschap. Op basis van al deze gegevens wordt een aantal ontwikkelingsstendenzen in de geschreven pers aangestipt: produktveranderingen, veranderingen in inhoud, concentratietendenzen, gevolgen voor de werknemers, e.d.

D.D.G.

X.,

Deel 1: Start in eine bunte und vielfältige BTX-Zukunften, Vorträge des 5. Bildschirmtext-Kongresses der Anbieter am 13. August 1983, Berlin,

Deel 2: Erfahrungen der Feldversuche für die künftige BTX-Praxis, Vorträge des Intensiv-Seminars für neue Anbieter am 30. August 1983, Berlin,
Bildschirmtext - Anbieter - Vereinigung, Berlin 1983, 192/78 blz.

Deel 1 geeft een stand van zaken anno 1983 betreffende interactieve videotex (Bildschirmtext) in de Duitse Bondsrepubliek. De meer dan 20 referaten handelen over de technische, sociaal-economische en juridische aspecten van BTX. In dit verslagboek werd heel wat recent studiemateriaal over het gebruik van videotex verwerkt.

Deel 2 handelt over de vraag: wat kunnen informatieveraners op videotex leren uit de gebruikersonderzoeken die (in de Duitse Bondsrepubliek) in opdracht van de PTT werden uitgevoerd? Verder wordt ook ingegaan op de reglementering inzake Bildschirmtext, op de inhoudelijke aspecten en op de prijzenpolitiek.

Dit rapport bevat een aantal nuttige wenken i.v.m. de vormgeving, de inhoud en de gebruikersreacties op interactieve videotex en is derhalve aanbevolen literatuur voor elke (potentiële) informatieverstrekker.

D.D.G.

G. NAEHER,

Stirbt das gedruckte Wort? Neue Medien - Die grosse Herausforderung,
Neue Mediengesellschaft, Ulm, 1982, 294 blz.

Zal papier als drager van boodschappen (het gedrukte woord) verdwijnen als gevolg van de introductie van nieuwe (tele)communicatietechnieken?

Dit is het thema, waarrond dit boek is uitgebouwd. De auteur neemt vooreerst een vrij lange aanloop en beschrijft een aantal innovaties in de communicatiesector: video, teletekst, videotex, de kabel en satellieten. Daarna gaat hij na welke invloed deze evolutie heeft en zal hebben voor de krant, het tijdschrift en het boek. Hij legt daarvoor de marktposities van al deze nieuwe en traditionele media naast elkaar en probeert na te gaan in hoeverre structurele veranderingen en veranderingen in consumentenvoorkeuren deze marktposities zullen wijzigen. Stellingen van de auteur worden geïllustreerd met voorbeelden uit de VS, waar de evolutie reeds een tijd aan de gang is.

Het boek wordt besloten met een futurologische blik op de media van het jaar 2000.

D.D.G.

H. E. LOOK,

Electronic Publishing, A Snapshot of the Early 1980's,

Learned Information, Oxford, 1983, 200 blz.

Het doel van dit boek is een globaal maar zo volledig mogelijk beeld te geven van het domein van elektronisch publiceren. De op dit

ogenblik belangrijkste technieken van elektronisch publiceren worden iets uitgebreider uit de doeken gedaan, zoals online-publishing en videotex. Tevens wordt de rol van nieuwe ontwikkelingen in het domein van de telecommunicatie (digitale netwerken, satellieten, enz.) in verband gebracht met de evolutie in 'electronic publishing'.

Eén en ander wordt geïllustreerd met de voorbeelden van drie Amerikaanse uitgeverij die reeds enkele jaren ervaring hebben met elektronische verspreidingsystemen.

Het boek wordt afgesloten met een blik in de toekomst: welke technologische en maatschappelijke tendensen zijn vandaag de dag waar te nemen en op welke wijze zullen deze het domein van elektronisch publiceren kunnen beïnvloeden?

D.D.G.

A. GLOSSBRENNER,

The complete Handbook of Personal Computer Communications,

St. Martin's Press, New York, 1983, 325 blz.

Dit boek richt zich tot alle, in hoofdzaak Amerikaanse, bezitters van een personal computer die belangstelling hebben om dit apparaat te gebruiken voor communicatiedoelstellingen, d.w.z. voor het opvragen van informatie uit databanken of voor het uitwisselen van berichten met andere eigenaars van pc's.

Op een zeer praktijkgerichte en gedetailleerde wijze wordt uitgelegd welke procedures en handelingen moeten worden gevolgd om informatie op te vragen uit databanken. Omdat deze procedures kunnen verschillen van databank tot databank, geeft de auteur een handleiding voor de op dit moment meest bekende en gebruikte Amerikaanse systemen: The Source, CompuServe, The Dow Jones News / Retrieval Service, Dialog, BRS, Orbit, The Information Bank en NewsNet.

D.D.G.

J. REDFEARN,

Libraries Bring Prestel to the Public, Library and Information Research Report nr. 13,

The British Library, 1983, 57 blz.

Tussen 1979 en 1981 onderzocht de British Library of en op welke wijze het Britse videotextsysteem Prestel zou kunnen worden aangewend in bibliotheken.

Voor dit onderzoek werden Prestelterminals geïnstalleerd in verschillende - over het land verspreide - bibliotheken. Er werd gepeild naar de reacties van de bibliotheekbezoekers en van werknemers. Lokale besturen werden uitgenodigd om eigen informatie in het systeem te stoppen, die dan door middel van de videotextoestellen kon worden geraadpleegd.

Dit rapport vat de bedoelingen en de resultaten van het experiment samen en geeft op basis daarvan een aantal aanbevelingen.

D.D.G.

B. L. KENNEY,
Cable for Information Delivery: A guide for Librarians, Educators and Cable Professionals,
Knowledge Industry Publications Inc., White Plains, New York, London, 1984, 172 blz.

Dit boek handelt over het gebruik van het kabel-distributienet voor informatieverbreiding. Meer bepaald wordt ingegaan op de mogelijke toepassingen van kabelnetten voor het bibliotheekwezen, met name het ter beschikking stellen van bibliografische gegevens aan een ruim publiek via een elektronisch distributiesysteem, waarbij de coax-kabel als kanaal fungeert.

D.D.G.

R. BRADBEER, P. DE BONO, P. LAURIE,
Het Computer Boek - Wat iedereen over Computers en hun toepassing moet weten,
Kluwer, Deventer/Antwerpen, 1984, 238 blz.

Deze vertaling van 'The computer Book', uitgegeven door de BBC, is een algemene inleiding over hoe computers werken, wat met computers kan worden gedaan en hoe ze in de toekomst zullen evolueren. Dit boek vereist geen enkele voorkennis van computers, elektronica of wiskunde; evenmin moeten de lezers in het bezit zijn van een computer; ook is dit boek geen cursus in het programmeren of gebruiken van een computer. Er wordt wel iets over de grondbeginselen van het programmeren verteld en de basisnoties die erin worden gelegd kunnen een goede aanzet zijn om de lectuur van meer gespecialiseerde computerliteratuur aan te vatten.

D.D.G.

M. BOAZ (ed.),
Strategies for Meeting the Information Needs of Society in the Year 2000,
Libraries Unlimited Inc., Littleton, Colorado, 1981, 197 blz.

Dit boek handelt over de middelen die nu en in de toekomst beschikbaar (zullen) zijn om de toenemende behoefte aan informatie te bevredigen en over de te voeren politiek om deze middelen te beheren.

Achtereenvolgens worden behandeld: de informatie-explosie, de belangrijkste nationale en internationale sociale problemen waarvan de oplossing in de nieuwe informatietechnologie moeten worden gezocht, behoeften van de gebruikers, de specifieke informatiebehoeften van professionele gebruikers, het toenemend gebruik van personal computers, ontwikkelingen in computer- en telecommunicatietechnologie in de volgende 20 jaar, de plaats van de 'auteur' in de informatiemaatschappij, beleidsmatige factoren die de evolutie van de informatiemaatschappij kunnen beïnvloeden en de financiering en het beheer van toekomstige informatienetwerken.

Deze hoofdstukken werden door verschillende auteurs geschreven.

De verschillende benaderingswijzen en uitgangspunten geven soms aanleiding tot verwarring.

D.D.G.

H. DE BOCK,
Kijken naar (Kabel)kijkers,
NOS, Afdeling Kijk- en Luisteronderzoek, Hilversum, mei 1984, 24 blz.

Dit rapportje bevat de bijdrage van de NOS, Afdeling Kijk- en Luisteronderzoek aan het vierde Nederlandse Kabeltelevisiecongres, gehouden op 3 en 4 mei 1984.

Het boekje bevat een beschrijving van de wijze waarop de televisie wordt gebruikt voor het kijken naar de Hilversumse omroepen, naar de buitenlandse zenders, naar de programma's die via een videorecorder worden afgespeeld en naar teletekst.

Vervolgens wordt een analyse gegeven van de kansen van de nieuwe media, te weten:

- de "nieuwe diensten" via interactieve kabelsystemen;
- de "gratis" satelliettelevisieprogramma's vanuit het buitenland, en
- de Nederlandse plannen voor abonnee-tv.

Met name wordt bekeken in hoeverre deze nieuwe media een bedreiging kunnen zijn voor de bestaande media als de videoshop, de bioscoop en de etheromroep. Wat de omroep betreft wordt gekeken naar een mogelijk verlies van:

- kijkers voor Nederland 1 en 2
- leden van omroeporganisaties, en
- STER-inkomsten.

Tot besluit wordt een blauwdruk gegeven voor de wijze waarop in de nabije toekomst het kijkonderzoek zou moeten worden ingericht.

D.D.G.

Peter STUTZLE,
Bildschirmtext und Fachpresse - Alternative?, Ergänzung?, Konkurrenz?,
Studienverlag Hayit, Köln, 1983, 159 blz.

P. Stütze tracht in dit boek een aantal prognoses te formuleren omtrent de vraag welke invloed de introductie van videotex (in het Duits Bildschirmtext) zal hebben op de vakpers. Daarvoor worden de technische karakteristieken (voor- en nadelen voor de gebruiker) van het (gedrukte) vaktijdschrift en videotex tegen elkaar afgewogen.

Eén en ander wordt in de volgende hoofdstukken gekoppeld aan de vraag met welke problemen en behoeften de toekomstige professionele informatieconsument zal geconfronteerd worden en op welke wijze beide media het best aan die behoeften zullen kunnen voldoen.

D.D.G.

X.,
The Interdependence of the Media,
Council of Europe, Strassbourg, 1983, 66 blz.

Communicatiesystemen zijn onderling van elkaar afhankelijk. Deze onderling van elkaar afhankelijke structuren worden steeds complexer door de komst van nieuwe informatietechnologie.

Het was de bedoeling van dit rapport om enkele van deze nieuwe tendensen binnen het media-aanbod toe te lichten. Vooral wordt hierbij aandacht besteed aan de relatie tussen nieuwe elektronische informatiesystemen en traditionele media.

D.D.G.

David M.KROENKE,
Organisatie, Informatie en Computers een leerboek voor iedereen die te maken heeft met automatisering,
Academic Service, Den Haag, 1983, 524 blz.

Dit boek is een uitgebreide inleiding over computers en informatiesystemen, die in gebruik zijn bij het bedrijfsleven en de overheid. Het is opgesplitst in vier delen.

Het eerste deel vormt een inleiding op de verdere inhoud van het boek. Het behandelt in het algemeen het belang van automatisering van bedrijven.

Het tweede deel bevat een uitgebreide behandeling van de manier waarop bedrijven informatiesystemen ontwikkelen. Het bespreekt een aantal vormen van fundamentele computersystemen, waarbij van elke vorm aangegeven is op welke manier het systeem opgebouwd is (apparatuur, programma's, gegevens, procedures en personeel).

Het derde deel beschrijft deze vijf componenten van drie vormen van geavanceerde computersystemen, met name "Teleprocessing systemen", "Database systemen" en "Verspreide systemen".

Het vierde deel bevat een aantal aanvullende hoofdstukken, die alle een bepaald onderwerp uit de wereld van de gegevenswerking behandelen, zoals beveiliging van computersystemen, systemen voor tekstverwerking, een verkenning van algemeen gebruikte computerprogramma's, e.d.

D.D.G.

AUDIO

Jacques RUBENACH,
Comprendre le Matériel Sonore,
La Documentation Française, Paris, 1982, 84 blz.

Na een inleiding over de psychofysiologische kenmerken van geluid en hun relatie tot ons gehoor, bestaat dit werkje uit een eenvoudige doch correct-degelijke uitleg over alle termen, concepten, afkortingen en symbolen die men aantreft in de sector van de audio-productie.

G.D.M.

De bijdragen in dit nummer zijn van:

Dr. Gust DE MEYER, werkleider, Prof. Dr. Guido FAUCONNIER, gewoon hoogleraar, en Adriaan HENDRIKS, assistent aan het Centrum voor Communicatiewetenschap, K.U.Leuven.

Hilde DE BIE, Marcel DE ROOVER, Greet HOUBEY en Marga WINNUBST, student(e) in de Eerste Licentie Communicatiewetenschap 1984-85, K.U.Leuven.